

S-ÿĀ Äy Lÿŷ : ÓpS-µÿāÄyŷÿ-ÿāŌê {pāÄy µÿāB

ଡଃ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ପରିଡ଼ା

ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ମହାପୁରୁଷ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ । ଭାରତର ଆଦର୍ଶ ଓ ବାଣୀକୁ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ସେ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ ଓ ପ୍ରକୃତ ଭାରତକୁ ପରିଚିତ କରାଇଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଯୁଗପୁରୁଷ ଯୋଗଜନ୍ମା । ଏ ଯୁଗର ସେ ଜଣେ ସୁବିଖ୍ୟାତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁ, ସଂସ୍କାରକ, ଦାର୍ଶନିକ ଓ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ । ସେ ତ୍ୟାଗ, ସେବା, ତେଜ ଓ ନିର୍ଭୀକତାର ପ୍ରତୀକ ଥିଲେ । ଏହି ଯୋଗ୍ୟତମ ସନ୍ତାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାରତମାତାଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ହିନ୍ଦୁ ସମାଜରେ ଥିବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ କୁସଂସ୍କାର ବିରୋଧରେ ସେ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ । ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଉତ୍ଥାନକୁ ହିଁ ସେ ଜୀବନର ବ୍ରତ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଯୁବ ସମାଜ ଭିତରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ସହିତ ଶାରୀରିକ ଶକ୍ତିର ବିକାଶକୁ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଥିଲେ । ମାତୃଭୂମି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଅତୁଟ ମମତା ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଅସୀମ, ଚରିତ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠା ଅତୁଳନୀୟ ଥିଲା । ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଚରିତ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ ନିର୍ମାଣ ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଖୋରାକ୍ ଯୋଗାଇ ଥାଏ ।

ମଣିଷ ସମାଜରେ ସଂକଟ ଦେଖାଦେଲେ ଭଗବାନ୍ ଧରାପୃଷ୍ଠକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସନ୍ତି । ନିଜ ଦେଶର ସାଂସ୍କୃତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ଦେଶବାସୀ ଆକ୍ଷା ରଖି ପାରୁନଥିଲାବେଳେ ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟେ । ୧୮୬୩ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧୨ ତାରିଖ ପୌଷ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ପ୍ରତ୍ୟୁଷରେ କୋଲକାତାର ସିମଲା ନାମକ ଏକ ଗ୍ରାମରେ ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସଂସ୍କାର ସମ୍ପନ୍ନ ପରିବାରରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ପିତା ବିଶ୍ୱନାଥ ଦତ୍ତ କୋଲକାତା ହାଇକୋର୍ଟର ଜଣେ ନାମକରା ଓକିଲ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ତଥା ସଂଗୀତରେ ତାଙ୍କର ବହୁ ପାରଦର୍ଶିତା ଥିଲା । ବିବେକାନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ସଂଗୀତ ପରିବେଷଣ କରି ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରିପାରୁଥିଲେ ।

ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କର ବିପୁଳ ସଂପତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି ସନ୍ତାନ ନଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦେବୀ କାଶୀ ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କର ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ସ୍ୱରୂପା, ତେଜସ୍ୱିନୀ, ଧର୍ମପ୍ରାଣା ଓ ଆଦର୍ଶ ହିନ୍ଦୁଗୃହିଣୀ । କାଶୀର ବୀରେଶ୍ୱର ଶିବଙ୍କ ପ୍ରସନ୍ନତାରୁ ବିବେକାନନ୍ଦ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ନାମ ରଖାଗଲା ବୀରେଶ୍ୱର । ତାଙ୍କ ନାମ ବିଲେ । ଅନ୍ଧପ୍ରାଣନ ସମୟରେ ନାମ ଦିଆଗଲା ନରେନ୍ଦ୍ରନାଥ । ସଂକ୍ଷେପରେ ନରେନ୍ଦ୍ର । ଠାକୁର ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ତାଙ୍କିଲେ ବିବେକାନନ୍ଦ ଓ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ସମ୍ମାନ ଓ ଭକ୍ତିରେ ସନ୍ଦୋଧନ କଲେ ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ।

ଶୈଶବରେ ସେ ବଡ଼ ଅଶାନ୍ତ ଓ ଚପଳ ବାଳକ ଥିଲେ । ନିଜର ସାଙ୍ଗସାଥୀ ଓ ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଚିଡ଼ାଇ ସେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ମା'ଙ୍କଠାରୁ ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତର ଗନ୍ଥ ଶୁଣିବା ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ରାମ ସୀତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ପୁଷ୍ପମାଲ୍ୟରେ ସଜ୍ଜିତ କରିବାକୁ ବିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ନିଜର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ ଧ୍ୟାନ କରିବାର ଖେଳ ସେ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଥିଲେ । ଏହି ବାଲ୍ୟସ୍ମୃତ ଚପଳତା ଭିତରେ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନର ଅନେକ ସମ୍ଭାବନା ଲୁଚି ରହିଥିଲା ।

ନରେନ୍ଦ୍ର ସବୁ କଥାକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ଥରେ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ଜଣେ ମୁସଲମାନ ମହକିଲ ବଡ଼ ଆଦରରେ ନରେନ୍ଦ୍ରକୁ ଭଲ ଭଲ ସନ୍ଦେଶ ଖୁଆଇ ଦେଲେ । ମା' ତାହା ଦେଖି କହିଲେ, ‘ଅନ୍ୟ ଜାତିର ଛୁଆଁ ଖାଇଲେ ଜାତି ଯାଏ ।’ କିନ୍ତୁ ଜାତି କିପରି ଯାଏ ତାହା ଯେତେ ଚିନ୍ତା କଲେ ବି ନରେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ସଂସ୍କାର ତାଙ୍କର ଅସ୍ଥି ମଜ୍ଜାରେ ଥିଲା ।

ପ୍ରଖର ମେଧା ଓ ଅତ୍ୟୁତ ଧୀଶକ୍ତି ନେଇ ସେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଥରେ ଯାହା ପଢୁଥିଲେ କେବେ ତାହା ଭୁଲୁ ନଥିଲେ । ସ୍କୁଲର ପାଠ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ

ଲାଗୁଥିଲା । ବାକି ସମୟତକ ଖେଳାଖେଳି, କୁସ୍ତି, ଆଖଡ଼ା, ପହଁରବା, ଅଭିନୟ କରିବାରେ କିମ୍ବା କଳକବ୍‌ଜା ତିଆରି ଇତ୍ୟାଦିରେ କଟି ଯାଉଥିଲା । ନରେନ୍ଦ୍ର ଖୁବ୍ ଏକଜିଦିଆ ଓ ଦୁଷ୍ଟ ଥିଲେ । ଭୂତ ଭୟ ସବୁକୁ ହସି ଉଡ଼ାଇ ଦେଉଥିଲେ । ସ୍କୁଲ ପାଠ ଛଡ଼ା ନାନା ବିଷୟ ପଢ଼ିବାକୁ ସେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଧାରଣଶକ୍ତି ଅସାଧାରଣ ଥିଲା । ସତର ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଏଣ୍ଟ୍ରାନ୍ସ ପାଶ୍ କଲେ । ବର୍ଷେ ମାତ୍ର ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲା ପରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜେନେରାଲ ଆସେମ୍ବ୍ଲିଜ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁସନ୍‌ରେ ସ୍ନାତକ ଭାବରେ ବାକି ତିନି ବର୍ଷ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । କଲେଜରେ ପ୍ରବେଶ କରି ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଜ୍ଞାନସ୍ୱହା ବଢ଼ି ଯାଇଥିଲା । ସେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦର୍ଶନ, ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆବିଷ୍କାର ଓ ଦେଶ ବିଦେଶର ଇତିହାସ ପ୍ରଭୃତି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶରୀର ଚର୍ଚ୍ଚା ଏବଂ ସଂଗୀତରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ଥିଲା । ଗଳିରେ ଥିବା ନନ୍ଦ ଗୋପାଳ ମିତ୍ରଙ୍କ ଆଖଡ଼ାରେ ନିୟମିତ କୁସ୍ତି, ଲାଠିଖେଳ ପ୍ରଭୃତି ଅଭ୍ୟାସ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା ଥିଲା । ପଢ଼ାପଢ଼ି, ଗାଇବା, ବଜାଇବା, କହିବା, ଦେଖିବା, ଶୁଣିବା ସବୁଥିରେ ସେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଥିଲେ । ଏହି ସୁଦର୍ଶନ, ବଳିଷ୍ଠ ଓ ନାନାଗୁଣଯୁକ୍ତ କିଶୋର କ୍ରମେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ତରୁଣ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଧର୍ମ ବିଷୟକ ପ୍ରଶ୍ନ କ୍ରମେ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଇଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି କି ? ଥିଲେ ସେ କେଉଁଠି ? ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ଦେଖି ହୁଏ ? ଜଗତରେ ଏତେ ଦୁଃଖ, ଏତେ ଅନ୍ୟାୟ ଅବିଚାର କାହିଁକି ? ଜଗତପ୍ରତି ଭଗବାନ କ'ଣ ନିଷ୍ପର ନା ଦୟାମୟ ? କୋଲକାତାର ବ୍ରାହ୍ମସମାଜ ସେତେବେଳେ ଧର୍ମପିପାସୁ ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜ ଉପରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥାଏ । ଯୁବକ ନରେନ୍ଦ୍ର ଏଫ୍.ଏ. ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜର ସଦସ୍ୟ ହୋଇ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଉପାସନାରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଧୁର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରାର୍ଥନା – ସଂଗୀତ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ବିହ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ।

ଏଫ୍.ଏ. ପରୀକ୍ଷା ପରେ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବିବାହ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପିତା ଆୟୋଜନ କଲେ । ମାତ୍ର ସେ ଆଜୀବନ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଥିଲେ । ଜ୍ଞାତିଭାଇ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦତ୍ତଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ସେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲେ । ମାତ୍ର ସେଠାକୁ ବାରମ୍ବାର ଯାଇ ଥିଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ, ‘ଆପଣ କ’ଣ ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ?’

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଇପ୍ସିତ ଶିଷ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ‘ଦେଖୁଛି କ’ଣରେ ! କଥା ମଧ୍ୟ କହିଛି । ଏଇ ତତେ ଯେମିତି ଦେଖୁଛି, ତା’ଠାରୁ ବି ଭଲ ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଏ । ତୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ତ ତତେ ବି ଦେଖାଇ ଦେବି । କିନ୍ତୁ କେତେ ଜଣ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?’ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଏହି ଅନୁଭୂତି ଅମୃତମୟ ଲାଗିଲା ଏବଂ ସେ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସଙ୍କୁ ଗୁରୁ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ।

୧୮୮୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ବି.ଏ. ପରୀକ୍ଷା ପରେ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ହଠାତ୍ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ପିତା କିଛି ରଖିଯାଇ ନଥିଲେ । ମା’ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ, ଆଖି ଲୁହ ପୋଛି, ଚାକିରି ଅନ୍ୱେଷଣ କଲେ । ଦୁଃଖ ହିଁ ମଣିଷର କଷ୍ଟିତ ପଥର । କୋଲକାତା ସହରରେ ଏଣେତେଣେ ଧାଇଁଲେ । ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା ପରେ ଶିକ୍ଷକ ଚାକିରିଟିଏ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ । ସେଥିରୁ ମିଳୁଥିବା ଅର୍ଥ ଯଥେଷ୍ଟ ନଥିଲା । ତେଣୁ ବହି ଅନୁବାଦ କରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଂସାର ଚଳାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣତଳେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କଲେ । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ପରିବାର ପାଇଁ ବରଡ଼ା ଚାଉଳ ଓ ମୋଟା ଲୁଗାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ୧୮୮୬ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଅଗଷ୍ଟ ୧୬ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବ ତାଙ୍କର ଅସମାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ଅର୍ପଣ କରି ସମାଧି ଯୋଗରେ ଶରୀର ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଘଟଣାବହୁଳ ଜୀବନରୁ ଅନେକ ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ଭାରତ ଭ୍ରମଣ ସମୟରେ ଏକ ଘଟଣା । ସ୍ୱାମିଜୀ ରେଳ ଯୋଗେ ଡୂତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ସେହି ଡବାରେ ଜଣେ ବଣିକ ସହଯାତ୍ରୀ ଥିଲେ । ସେ ବଣିକର ଗେରୁଆ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଥିବା ବାବାଜୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଖୁବ୍ ଖରାପ ଧାରଣା ଥାଏ । କାମଧୟା ନକରି, ଠକି ଖାଇବା ପାଇଁ ବାବାଜୀ ହେବା ଏକ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି କହୁଥା’ନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ରେଳ ପହଞ୍ଚିଲା । ରାତି ଅଧ । ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ଚଟାଣ ଉପରେ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପାଇଁ ସ୍ୱାମିଜୀଙ୍କୁ ରେଳକର୍ମଚାରୀମାନେ ସୁଯୋଗ ଦେଲେ ନାହିଁ । ବାହାରେ ଆସି ଏକ ଗଛମୂଳରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ । ପ୍ରବଳ ଶୀତ । ଭୀଷଣ ଭୋକ ।

କିଛି ଦୂରରେ ବଣିକ ଜଣକ ଶୀତବସ୍ତ୍ର ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ତୁଳାଗତି ଉପରେ ବସିଥାନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ବଣିକ ଜଣକ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଗରୁ ସୁସ୍ୱାଦୁ ଭୋଜନ କାଢ଼ି, ସ୍ୱାମିଜୀଙ୍କ ଆଗରେ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ପରିହାସ କରି କହିଲେ – କାମ ନ କରି ଏମିତି କାହିଁକି ବୁଲୁଛ ? ଭୋକ ଆଉ ଶୀତରେ, ତମେ ପଢ଼ିବ ନାହିଁ ତ କିଏ ପଢ଼ିବ ? ଏଥିରେ ସ୍ୱାମିଜୀ କିଛି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା

ପ୍ରକାଶ ନ କରି ନୀରବ ରହିଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଆସି କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟଙ୍କୁ ଖୋଜିବା ପରି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସ୍ଵାମିଜୀଙ୍କୁ ପୁରି ଓ ତରକାରୀ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ସ୍ଵାମିଜୀ କହିଲେ, ସେ ତାଙ୍କର ଆଦୌ ପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଭୁଲ ବଶତଃ ଅନ୍ୟ କାହାପାଇଁ ଆଣିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଅର୍ପଣ କରୁଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରରେ ଆଗନ୍ତୁକ କହିଲେ – କିଛି ସମୟ ତଳେ ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ସହିତ ସେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସ୍ଵପ୍ନରେ ଦେଖିଲେ । ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର କହୁଥିଲେ – ଏଇ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯିଏ ରେଳଷ୍ଟେସନ ନିକଟରେ ଭୋକ ଓ ଶୀତରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହା ପରେ ସ୍ଵାମିଜୀ ହସି ଦେଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥିବା ବଣିକ ଜଣକ ହଠାତ୍ ଝପଟି ଆସି ସ୍ଵାମିଜୀଙ୍କ ପାଦ ଧରିଲେ ଓ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ସେ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ।

ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯିଏ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଗୁରୁତର ସହିତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ସେ କନ୍ୟାକୁମାରୀ ଯାଇ ଦେବୀଙ୍କ ଚରଣରେ ନିଜର ଭକ୍ତି ଜାଳି ଦେଇଥିଲେ ଓ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଭୁଇଁରେ ଗଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ । ମନ୍ଦିରର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିବା ଭାରତର ଶେଷ ଶିଳାଖଣ୍ଡ ଉପରେ ବସି ଗଭୀର ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହେଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ଭାରତମାତା ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଖି ଖୋଲୁଛନ୍ତି । ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ଭାରତବର୍ଷରୁ ପୁନର୍ବାର ଶକ୍ତି ପ୍ରବାହ ସଞ୍ଚାରିତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ଭାରତର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ମହିମା ଅତୀତର ସମସ୍ତ ଗୌରବକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତ କରିଦେବ । ଭାରତର ବିନାଶ ନାହିଁ । ସେ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିଲେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି, ଭାରତ ସେହି ଜ୍ଞାନାଲୋକ ବିତରଣ କରିବ । ସେ କହୁଥିଲେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶକ୍ତି । ସାମାଜିକ ବା ରାଜନୈତିକ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା କେବେ ହେଲେ ଭାରତର ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ଆମ ଜାତୀୟ ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ଜାତିର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିକୁ ସଂହତ କରି ରକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ସୁଯୋଗ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ମାତ୍ରକେ ଏହି ସମସ୍ତିଭୂତ ଶକ୍ତିର ବନ୍ୟାରେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ପ୍ଲାବିତ କରିବା । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଦରିଦ୍ର ଭାରତବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ସେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯିବାର ସଂକଳ୍ପ ନେଲେ । ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ବିବେକାନନ୍ଦ ଦେଶମାତୃକାଙ୍କ ଚରଣରେ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲେ ‘ଜନନୀ ! ମୁଁ ମୁକ୍ତି ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ତୁମରି ସେବା ହିଁ ମୋ ଜୀବନରେ ଏକମାତ୍ର ବ୍ରତ ହେଉ ।’ ସେବା ଧର୍ମକୁ ସେ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବିଚାର ଥିଲା – ପରୋପକାର ଦ୍ଵାରା ହିଁ ଆତ୍ମାର କଲ୍ୟାଣ ସାଧିତ ହୋଇଥାଏ । ସେବାରେ ଲୋକ

ଦେଖାଣିଆ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ସେ ବିରୋଧୀ ଥିଲେ । ଦେଶରୁ ଧର୍ମାନ୍ଧତା, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ସେ ସଂକଳ୍ପ ନେଇଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବ ପାଷାଣ ଦେବତା ଉପାସନା ଅପେକ୍ଷା ମଣିଷ ଦେବତାର ଉପାସନା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଉଥିଲେ । ସେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ମନ୍ଦିରର ଦେବ ବିଗ୍ରହ ଭଳି ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦେବତା । ‘ଜୀବେ ଦୟା’ ଉପରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ସେ କହନ୍ତି – ଜୀବ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଶିବ ରହିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ କିଏ ଦୟା କରିବ ? ଦୟା ଭିତରେ ଥାଏ ଦାତା ଓ ଗ୍ରହୀତାର ଏକ ଛୋଟବଡ଼ ଭାବ । ବରଂ ଶିବ ଜ୍ଞାନ କରି ଜୀବର ସେବା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ମନରେ ଏହି ବାଣୀ ଗଭୀର ଭାବରେ ରେଖାପାତ କରିଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ କହୁଥିଲେ, ଗର୍ବରେ କୁହ – ସମସ୍ତ ଭାରତବାସୀ ମୋର ଭାଇ ।

ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ସତେତନ କରାଇ କହନ୍ତି – ଆମର ଏହି ପବିତ୍ର ମାତୃଭୂମିର ମୂଳଭିତ୍ତି ହେଉଛି ଧର୍ମ । ଧର୍ମ ହିଁ ଆମ ଜାତୀୟ ଜୀବନଧାରାର ମୂଳ ସ୍ରୋତ । ଭାରତବର୍ଷରେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଦୟା, କ୍ଷମା, ପବିତ୍ରତା ପ୍ରଭୃତି ସଦ୍‌ଗୁଣର ବିକାଶ ହୋଇଛି । ସେ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରାଇ ପୁଣି କହନ୍ତି – ‘ଯଦି ତୁମେମାନେ ଧର୍ମକୁ ଛାଡ଼ି ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଜାତିର ଜଡ଼ବାଦୀ ସର୍ବସ୍ଵ ସତ୍ତ୍ଵତା ଆଡ଼େ ଧାର୍ଯ୍ୟ ତେବେ ତିନି ପୁରୁଷ ନ ଜାଣୁ ତୁମେ ଧ୍ଵଂସ ହୋଇଯିବ ।’ ଈଶ୍ଵର ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ, ଆତ୍ମା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ । ଧର୍ମ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ । ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଧରି ରଖି ବୋଲି ସେ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ । ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାରତବର୍ଷ କେବଳ ନଦୀନାଳ, କାନନ କେଦାର ପରିବେଷ୍ଟିତ ଏକ ଜଡ଼ଭୂଖଣ୍ଡ ନୁହେଁ, ଏହା ସତ୍ୟ ସ୍ଵରୂପ । ଏହା ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଜଗତ ଭଳି ଧନଶାଳୀ ବା ବଳଶାଳୀ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ବିଭବରେ ବିଭବଶାଳୀ ।

ବିବେକାନନ୍ଦ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶ ଭ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଚୀନ, ଜାପାନ, କାନାଡା ପ୍ରଭୃତି ଦେଶ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେ ଆମେରିକା ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ । ଆମେରିକାର ଡିକାଗୋ ନଗରରେ ୧୯୮୩ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର ୧୧ ତାରିଖରେ ବିଶ୍ଵ ଧର୍ମ ସମ୍ମେଳନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସମ୍ମେଳନରେ ଯୋଗଦାନକରି ଯେତେବେଳେ ଆମେରିକା ଦେଶର ମୋର ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଉପସ୍ଥିତ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କର କରତାଳିରେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପ୍ରକମ୍ପିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସମ୍ବୋଧନରେ ଥିଲା ଅନ୍ତରର ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ । ‘ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍’

ଅର୍ଥାତ୍ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଆମର ପରିବାର ଓ ସବୁ ପୃଥିବୀବାସୀ ଆମ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟ । ଏହି ବିଷୟରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଲିଖିତ ଭାଷଣ ପାଠ କଲାବେଳେ ଭାଷଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନଥିବା ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ନିଜ ମନରୁ ଅନର୍ଗଳ ବକ୍ତୃତା ଦେଇ ସେହି ସଭାରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବକ୍ତା ରୂପରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଥିଲେ – ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ହିଁ ସତ୍ୟ । ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଭଗବାନ ହିଁ ଦିବ୍ୟମାନ । ମଣିଷ ପାପୀ ନୁହେଁ । ସେ ଅମୃତର ସନ୍ତାନ । ସମସ୍ତେ ହିଁ ବିଶ୍ୱପିତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଓ କନ୍ୟା । ସେ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଥିଲେ – ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ନୁହେଁ ସହଯୋଗିତା, ଧୂସ ନୁହେଁ ସହକାରିତା, ବିଭେଦ ନୁହେଁ ଶାନ୍ତି ଓ ସମନ୍ୱୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅପପ୍ରଚାର ଫଳରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ତଥା ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଯେଉଁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀକାର ଧାରଣା ଜନ୍ମିଥିଲା, ତାହା ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ଦୂରୀଭୂତ ହେଲା । ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତା ଯାଦୁମନ୍ତ ପରି କାମ କରୁଥିଲା । ତାଙ୍କର ବାଣୀ ‘ଉଠ ଜାଗ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଅଣ୍ଟା ଭିଡ଼’ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି ।

ସେ ଅଦମନୀୟ ଶକ୍ତିର ଉତ୍ସ ଥିଲେ । ଯୋଗସାଧନା, ଧ୍ୟାନ ଓ ସର୍ବୋପରି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ, ସ୍ବାମିଜୀଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରି ଗଢ଼ି ଡୋଳିଥିଲା । ଏହା ବଳରେ ଈଶ୍ୱରୀୟ ସତ୍ତା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିଲେ । ଅସାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସାଧନ କରିପାରୁଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ – କୌଣସି କାମ କାହା ପାଇଁ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ତୁମ ଭିତରେ ଭରି ରହିଛି । ଯେକୌଣସି କାମ ମଧ୍ୟ ତୁମେ ସଫଳତାର ସହିତ କରିପାରିବ । ସଫଳତାର ପାହାଚ ଆଡ଼କୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇ ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ଦିବ୍ୟତାର ପ୍ରକାଶ କର । ଦେଖିବ, ଅସମ୍ଭବ ହିଁ କେମିତି ଛାଏଁ ଛାଏଁ ସମ୍ଭବପର ହୋଇଯାଉଛି ।’ ସେ ଏହା ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ କରି ଦେଖାଇଥିଲେ । ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟପଥରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ପାଖରେ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଆପେ ଆପେ ସମାଧାନ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ସେ ସବୁସ୍ତରର ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଥିଲେ । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ । ଯୁବକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୁଦ୍ରସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରି ଭାରତମାତାର ସେବାରେ ଆତ୍ମନିୟୋଗ ପାଇଁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଭାରତର ଯୁବକମାନେ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୁଅନ୍ତୁ । ତେଣୁ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ

ଦେଇ କହୁଥିଲେ – ‘ମୁଁ ଚାହେଁ ଲୌହ ମାଂସପେଶୀ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ଶିରା ପ୍ରଶିରା । ଭାରତ ଦରକାର କରେ ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ୍, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକପଟ, ତେଜସ୍ୱୀ ଓ ବିଶ୍ୱାସୀ ଯୁବକ ।’ ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନକୁ ‘ଜାତୀୟ ଯୁବ ଦିବସ’ ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ ଗସ୍ତ ଶେଷ କରି ବିବେକାନନ୍ଦ ଭାରତକୁ ଫେରି ଆସି ଥିଲେ । ଗୁରୁ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମରେ କୋଲକାତାର ବେଲୁର ନଗରରେ ଏକ ମଠ ସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ । ତାହା ବେଲୁର ମଠ ନାମରେ ପରିଚିତ । ତାହା ସନାତନ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ଓ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବା କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ଏବେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ସଂସ୍କୃତି-ଶକ୍ତି ସ୍ବାମିଜୀଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା । ସଂସ୍କୃତି ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ସ୍ଥାନୀ କାମ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ୧୮୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ମେ ୧ ତାରିଖ ଗୋଟିଏ ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ । ଏହି ଦିନ ବିବେକାନନ୍ଦ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ ଗୃହୀ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ‘ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନ’ ନାମରେ ଏକ ସଂଘ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନ’ର ସେବା ଓ ଅବଦାନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହିହେବ ନାହିଁ । ମାନବ ଜାତିର କଲ୍ୟାଣ ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏବେ ରାମକୃଷ୍ଣ ମଠ ଓ ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନର ଭାରତ ଓ ଭାରତ ବାହାରେ ୧୩୫ଟି ସ୍ଥାୟୀ ଓ ୨୭ଟି ଉପକେନ୍ଦ୍ର ଅଛି । ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନେକ ହସ୍ପିଟାଲ, ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଓ ଜନସେବା କେନ୍ଦ୍ର ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି । ‘ବେଦାନ୍ତ କେଶରୀ’ ଓ ‘ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ଭାରତ’ ପରି ପତ୍ରିକା ଓ ଅନେକ ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ ନିର୍ମିତ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । ଫଳରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଦେବ ଓ ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଦର୍ଶନର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ହୋଇପାରୁଛି ।

ବିଶ୍ୱ ବିସ୍ମୟ ତଥା ବିଶ୍ୱ ବିଜୟୀ ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ମାତ୍ର ୩୯ ବର୍ଷ ୫ ମାସ ୨୪ ଦିନ ଦେହ ଧାରଣ କରିଥିଲେ ଓ ୧୯୦୨ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୪ ତାରିଖରେ ତାଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥା ଘଟଣାବଳୀ ଜୀବନର ଅବସାନ ଘଟିଥିଲା । ତାଙ୍କର ଜୀବନ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଥଚ ଘଟଣାବହୁଳ । ତାଙ୍କ ଉକ୍ତି – ‘ମୁଁ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ଜଗତର କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ କାମ କରୁଥିବି ।’ ଜଗତବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସ୍ନେହର ନିଦର୍ଶନ । ତାଙ୍କର ସିଂହନାଦ କାଳ କାଳକୁ ମାନବ ଜାତିକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଉଥିବ ଓ ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

କ୍ବା.ନଂ- ସି-୨୨/୧

ନାଲକୋ, ଦାମନଯୋଡ଼ି

କୋରାପୁଟ-୭୬୩୦୦୮